

Navracsics Tibor beszéde a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen

2010. október 22.

Elnök urak, Rektor úr, Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

1956. október 23-án tavaszias meleg, gyönyörű idő volt. Ezt ugyan nem saját magamtól tudom, hanem könyvekben olvastam, családi, ismerősi, rokoni elbeszélésekből ismerem. Hiszen én abba a nemzedékbe tartozom, annak a nemzedéknek vagyok az egyik képviselője, amely úgy nőtt fel, hogy a '70-es – '80-as években előbb otrombán, majd sután próbálták elhazudni 1956 jelentőségét, hogy aztán a '80-as évek végétől előbb sután, majd egyre nyíltabban ismerjék be 1956 jelentőségét.

1956-ot elhazudták. Elhazudták előlünk az iskolában, elhallgatták előlünk a nyilvános életben. Mi felnőtt fejjel szembesülhettünk 1956 igazi jelentőségével.

1956. október 23-án, azt mondják, hogy tavaszias idő volt. Amikor a fényképeket nézegetem, akkor azt látom, hogy valóban, tavaszias ruhában, a kor divatjának megfelelően lódenkabátban fiatal, mosolygó egyetemisták vonulnak a Lengyelországgal szolidaritást kifejező nagygyűlésre, szimpátiatüntetésre. Mosolygó, fiatal egyetemisták, egy szolidaritási nagygyűlésre.

Én azt hiszem, ez az a mozzanat, ami a magyar 1956-ot megkülönbözteti a kelet-európai országok más pontjain történt forradalmaktól, felkelésektől. Hiszen 1953 júniusában Kelet-Berlinben munkások lázadtak fel a túl szigorú normák ellen. 1956 júliusában Poznańban munkások tüntettek magasabb életszínvonalért, jobb életkörülményekért. Majd aztán '68-ban, illetve a '70-es, '80-as évek fordulójától gyakorlatilag állandóan válsághelyzet van a kelet-európai országokban.

Mégis a magyar 1956 kiemelkedik ezek közül. Nemcsak azért, mert szívünknek kedvesebb - talán érthető az elfogultság - hiszen mi a saját forradalmunkra, saját hőseinkre szívesebben emlékezünk, hanem talán azért is, mert mosolygó, fiatal egyetemisták a Lengyelországgal való szolidaritásért mentek tüntetni. Nem csupán magasabb életszínvonalért. Nemcsak arról volt szó, hogy az emberek jobban akarnak élni. Nem csupán egy egyébként polgárosodott ország utolsó sikolya volt egy brutális rezsime csizmáinak taposásával szemben, hanem ezek a fiatalok azért vonultak az utcára, hogy Lengyelországgal szolidaritást vállaljanak valami olyan értékért, amely nem írható le a hétköznapi túlélés eszköztárával. Nem írható le a puszta természetes lét fogalmaival. Többet akartak ezek a fiatalok. Mosolyogtak és békésen vonultak fel. Az is magyar 1956 egyik különlegessége, hogy itt nem csupán valami ellen lázadt fel az ország lakossága,

hanem egy program mellett állt ki Magyarország. Egy program mellett, amely a szabad és független demokratikus Magyarország programja volt. A magyar 1956 szinte az első perctől kezdve, programszerűen nyújtott valamit a magyar embereknek a kommunistákkal szemben, a kommunizmussal szemben. Az igazság Magyarországnak programját nyújtotta a hazugság Magyarországnak programjával szemben, a békés polgárok Magyarországnak programját adta a szocialista Magyarországgal szemben.

1956. október 23-án azok a fiatalok, akik az utcára vonultak, nemcsak Lengyelországgal vállaltak szolidaritást, nemcsak egy, amúgy baráti, hagyományosan megbízható, már-már rokonként, testvérként kezelt nemzet mellett álltak ki, hanem a jövő Magyarországnak programjáért is az utcára vonultak.

1956 azon ritka pillanat volt a magyar történelemben, amikor nemzet és értelmisége őszintén nézett szembe egymással. Amikor az értelmiség ráébredt a saját hivatására és ki is tudott állni saját igaza mellett. Egyetemisták, egyetemi oktatók, de akár a Petőfi Kör vagy az Írószövetség tagjai, akik október 23-án - és az azt megelőző hetekben, vagy az azt követő néhány, egyre tragikusabbá, majd vérfagyasztóvá váló napokban - kiálltak Magyarország igazsága mellett, az értelmiség hivatását, az értelmiség küldetését töltötték be. A magyar értelmiségnek mindenkor ki kellett és ki kell állni az igazságért, ugyanis szabad ország csak az igazság alapján létezhet. Az értelmiség feladata, hogy megvalósítsa, hogy kiálljon, és küzdjön a hazugsággal szemben az igazságért. Ahogyan tette 1956-ban, s - noha vérbe fojtották - ahogyan sokan közülük, a legkiválóbbak 1956 után is. Azért, hogy az igazság lángját, az igazság lényegét megtartsák nekünk, akik már egy szabad Magyarországon nőhetünk fel. Amiatt is, hogy amikor újra megpróbálkoznak a hazugságokkal, akkor ők maguk, létük, hírnevük, egzisztenciájuk kockáztatásával ismét kiálljanak az igazság mellett.

Azok közül, akik 1956. október 23-án békésen, mosolyogva Lengyelország mellett tüntettek, sokan az elmúlt években is létük, egzisztenciájuk, biztonságuk kockáztatásával álltak ki az igazság mellett.

Mert 1956 igazsága nem pillanatnyi, nem aktuális politikai megfontolástól függött. Ez a magyar nemzet igazsága volt. Az értelmiség feladata, hogy őrizze ezt az igazságot, hogy mindig megőrizze az ellenállás jogát a hazugsággal szemben, és mindig megőrizze az igazság lángját az utókornak.

Köszönöm szépen a figyelmüket.